

НАПРЯМ 1. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-269-5-1>

Ананьїн О. В.,

*кандидат технічних наук, старший науковий співробітник,
старший офіцер*

*Головного центру супроводження програм розвитку (Офісу реформ)
Державної прикордонної служби України*

АНАЛІЗ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ОБСТАНОВКИ В ПРИКОРДОННИХ РАЙОНАХ УКРАЇНСЬКОГО ДОНБАСУ НА ПОЧАТКУ РОСІЙСЬКОЇ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ В БЕРЕЗНІ – ТРАВНІ 2014 РОКУ

Анексія та послідувача окупація росією частини території України АР Крим стали одними із головних політичних чинників, які призвели до різкого зростання соціальної напруги у південно-східних областях України, зокрема на Донбасі. Одночасно із анексією Криму, на території росії по закордону Донецької та Луганської областей розпочалося стрімке розгортання значного угруповання російських збройних сил. Така ситуація дала привід державному керівництву України вважати, що відбувається повномасштабна підготовка росії до збройної агресії зі східного напрямку [1].

У цей же час місцеві колаборанти в органах державної влади Донецької та Луганської областей за всебічної політичної та фінансової підтримки з боку росії почали відкритий саботаж розпоряджень державного керівництва України, який швидко переріс у відкрите збройне протистояння. Таким чином, росія розв'язала збройний конфлікт на Донбасі, під час якого широко використовувала методи гібридної війни.

Виходячи із вищезначеного можна стверджувати, що актуальність заявленої теми обумовлена необхідністю вивчення методів гібридної війни, які застосовував проти України російський агресор. Як відомо, більшість з тих методів полягали в поєднаному використанні політичного та економічного тиску, дезінформації, інформаційно-психологічних операцій тощо на тлі ускладнення загальної соціально-політичної ситуації в країні.

У сучасних історичних дослідженнях аналіз суспільно-політичної обстановки, що склалася у прикордонних регіонах України, які піддалися збройній агресії у 2014 р. необхідний для формування чіткого розуміння природи гібридної війни росії проти України, аналізу її еволюції та узагальнення історичного досвіду протидії воєнним загрозам.

Отже, на початку російської збройної агресії в березні – травні 2014 р. суспільно-політична обстановка в прикордонних районах українського Донбасу складалася із таких основних подій:

- організація та проведення місцевими колаборантами незаконних протестних акцій, спеціально підготовлених та профінансованих російськими спецслужбами;

- захоплення незаконними збройними формуваннями із місцевих колаборантів адміністративних будівель органів державної влади України, об'єктів критичної інфраструктури, військових об'єктів, перешкоджання діяльності правоохоронних органів;

- інформаційна блокада регіону, шляхом виведення з ладу інформаційно-телекомунікаційних систем, відключення каналів українських телерадіокомпаній та встановлення контролю над місцевими ЗМІ, активна антиукраїнська пропагандистська діяльність російських ЗМІ;

- облаштування блокпостів на головних автомагістралях регіону з метою здійснення контролю над ними;

- нарощування присутності по закордону Донецької та Луганської областей на території низки суміжних областей росії значного угруповання російських військ;

- спроби незаконного провезення через державний кордон України з території росії зброї, боєприпасів, засобів терору, а також проникнення кримінальних елементів з метою поповнення незаконних збройних формувань, які створювалися місцевими колаборантами;

- активна робота сил спеціальних операцій росії із створення та організації незаконної діяльності окупаційних адміністрацій «ДНР-ЛНР»;

- організація та проведення 24 травня 2014 р. спецслужбами росії та місцевими колаборантами незаконного з'їзду так званих народних представників регіонів Південного Сходу України, на якому проголошено створення псевдодержавного незаконного утворення «Новоросія».

За даними Державної прикордонної служби України щодо аналізу пропускних операцій на українсько-російській ділянці державного кордону у межах Луганської та Донецької областей відбувалися чисельні

спроби російських громадян незаконно потрапити в Україну з метою взяття участі в деструктивних акціях проти України [2, с. 10-11].

Проаналізувавши соціально-політичну обстановку в прикордонних районах українського Донбасу в березні – травні 2014 р. можна відзначити, що там відбулася трансформація соціально-політичної напруги у збройний конфлікт з такими характерними рисами:

- державний тероризм проти України з боку росії;
- створення місцевими колаборантами незаконних збройних формувань;
- активізація місцевих кримінальних угруповань;
- політико-економічний тиск російських окупаційних адміністрацій «ДНР-ЛНР» на місцеве населення;
- висока уразливість місцевого населення;
- демонстрація росією агресивних військово-політичних намірів шляхом антиукраїнської пропаганди на тлі соціальних та етнічних протиріч, що посилювало небезпеку відкритої війни.

Всебічна підтримка антиукраїнського сепаратистського руху на Донбасі навесні 2014 р. поступово, через вісім років, трансформувалася в повномасштабне збройне вторгнення в Україну 24 лютого 2022 р.

Список використаних джерел:

1. До другої річниці агресії росії проти України (20 лютого 2016 року). Київ : НІСД, 2016. 32 с.
2. Стратегічний бюлетень прикордонної безпеки. Біла книга – 2014. Київ : Дорадо-Друк, 2014. 120 с.